

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

Iran National Standards Organization

استاندارد ملی ایران
ایزو-آی ای سی ۱۷۰۰۰

تجدید نظر اول

۱۴۰۱

INSO
ISO-IEC
17000
1st Revision
2022

Identical with
ISO/IEC 17000:
2020

ارزیابی انطباق -
واژگان و اصول عمومی

Conformity assessment –
Vocabulary and general principles

ICS: 01.040.03; 03.120.20

استاندارد ملی ایران ایزو-آی‌ای‌سی ۱۷۰۰۰ (تجدید نظر اول): سال ۱۴۰۱

سازمان ملی استاندارد ایران

تهران، ضلع جنوب غربی میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۲۵۹۲

صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹ تهران- ایران

تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱

دورنگار: ۸۸۸۸۷۱۰۳ و ۸۸۸۸۷۰۸۰

کرج، شهر صنعتی، میدان استاندارد

صندوق پستی: ۳۱۵۸۵-۱۶۳ کرج- ایران

تلفن: ۸-۳۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶)

دورنگار: ۳۲۸۰۸۱۱۴ (۰۲۶)

رایانامه: standard@inso.gov.ir

وبگاه: <http://www.inso.gov.ir>

Iran National Standards Organization (INSO)

No. 2592 Valiasr Ave., South western corner of Vanak Sq., Tehran, Iran

P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran

Tel: + 98 (21) 88879461-5

Fax: + 98 (21) 88887080, 88887103

Standard Square, Karaj, Iran

P.O. Box: 31585-163, Karaj, Iran

Tel: + 98 (26) 32806031-8

Fax: + 98 (26) 32808114

Email: standard@inso.gov.ir

Website: <http://www.inso.gov.ir>

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

سازمان ملی استاندارد ایران به موجب بند یک ماده ۷ قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد، ابلاغ شده در دی ماه ۱۳۹۶، وظیفه تعیین، تدوین، به روز رسانی و نشر استانداردهای ملی را بر عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیردولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح، بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مقررات استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که در سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می شود به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری کند. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استانداردهای کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری کند. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز واسنجی (کالیبراسیون) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، واسنجی وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2- International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legals)

4- Contact point

5- Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
«ارزیابی انطباق - واژگان و اصول عمومی»

رئیس:

روح‌بخشان، سامان
(کارشناسی ارشد مدیریت تکنولوژی)

سمت و/یا محل اشتغال:

سازمان ملی استاندارد ایران

دبیر:

گرامی، الهام
(کارشناسی ارشد مدیریت دولتی)

سازمان ملی استاندارد ایران

اعضا: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

اسفندیان، مهشید
(کارشناسی ارشد میکروبیولوژی)

شرکت صنایع غذایی بهروز نیک

اسماعیلی، مریم
(کارشناسی ارشد مهندسی صنایع)

سازمان ملی استاندارد ایران

پارسی‌نژاد، مریم
(کارشناسی مهندسی مکانیک)

عضو مستقل

تیموری، حسین
(کارشناسی ارشد مدیریت تکنولوژی)

شرکت راهبران انطباق نیس (NIS)

خوانچه‌ز، مانا
(کارشناسی مهندسی شیمی)

شرکت سوپر پایپ اینترنشنال

رهی، حمیدرضا
(کارشناسی ارشد مهندسی نفت)

شرکت بازرسی ارتقا گستر پویا

شاه‌اویسی، پیمان
(دکتری مدیریت استراتژیک)

شرکت فلات پژواک

شاهین، امیر
(کارشناسی ارشد مهندسی صنایع)

سازمان ملی استاندارد ایران

شایسته، اسماعیل
(کارشناسی ارشد مهندسی صنایع)

شرکت بهبود صنعت مهرگان

شجاعی، امیر عباس
(دکتری مهندسی صنایع)

دانشکده مهندسی صنایع - دانشگاه آزاد اسلامی واحد جنوب
تهران

شهرودی، نرگس
(کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی)

پژوهشکده ارزیابی کیفیت و سامانه های مدیریت - پژوهشگاه
استاندارد

اعضا: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

صحت، فریبا (کارشناسی مهندسی صنایع)	شرکت بازرسی فنی بین المللی شنتیا گستر فراز
صدیقی شیرازی، مریم (کارشناسی مدیریت صنعتی)	شرکت بازرسی فنی فلات پژوهاک
طارمی، فاطمه (کارشناسی ارشد مهندسی صنایع)	سازمان ملی استاندارد ایران
طوماریان، سهیلا (کارشناسی مهندسی الکترونیک)	کارشناس استاندارد- سازمان ملی استاندارد ایران
عبدی، علیرضا (دکتری مهندسی مکانیک)	شرکت بازرسی آذرستاویز
عرفانیان تقوایی، علیرضا (کارشناسی مهندسی شیمی کاربردی)	شرکت مشاوران پیشرو کیفیت جهان
غنی، شایان (کارشناسی ارشد مدیریت کسب و کار)	عضو مستقل
فصیح، محمود (کارشناسی ارشد تحقیق در عملیات)	پژوهشکده ارزیابی کیفیت و سامانه های مدیریت- پژوهشگاه استاندارد
فلاسی مود، فرحناز (دکتری بهداشت مواد غذایی)	سازمان ملی استاندارد ایران
کاظمی، مژده (کارشناسی مهندسی برق)	شرکت بازرسی بین المللی شاردین آفرین
گلستانی، سعید (کارشناسی مهندسی فناوری الکترونیک صنعتی)	سازمان ملی استاندارد ایران
لقمانی، آتنا (کارشناسی مهندسی مواد)	شرکت صنایع پتروشیمی تخت جمشید
محسنی، حسن (دکتری حقوق خصوصی)	دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران
مرتجی، سید طه حسین مرتجی (دکتری مهندسی صنایع)	عضو مستقل
میرزا زکی، مریم (کارشناسی ارشد شیمی)	نهاد صدور گواهینامه کیفیت انجمن نفت ایران
نصیری، لیلا (دکتری علوم و مهندسی صنایع غذایی)	سازمان ملی استاندارد ایران
نویانی، شیوا (کارشناسی مهندسی صنایع)	شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد ایران

ویراستار:

طاهری، محمود رضا
(دکتری مدیریت کسب‌وکار)

سمت و/یا محل اشتغال:

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان تهران

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ح	پیش‌گفتار
ط	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۱	۴ اصطلاحات عمومی مربوط به ارزیابی انطباق
۶	۵ اصطلاحات مربوط به مفاهیم پایه
۷	۶ اصطلاحات مربوط به «انتخاب» و «تعیین»
۱۰	۷ اصطلاحات مربوط به بازنگری، تصمیم‌گیری و تأیید انطباق
۱۱	۸ اصطلاحات مربوط به مراقبت
۱۳	۹ اصطلاحات مربوط به مقررات و تجارت
۱۸	پیوست الف (آگاهی‌دهنده) اصول ارزیابی انطباق
۲۵	پیوست ب (آگاهی‌دهنده) اصطلاحات مرتبط تعریف‌شده در سایر استانداردها
۳۲	کتاب‌نامه

پیش‌گفتار

استاندارد «ارزیابی انطباق - واژگان و اصول عمومی» که نخستین بار در سال ۱۳۸۷ تدوین و منتشر شد، بر اساس پیشنهادهای دریافتی و بررسی و تأیید کمیسیون‌های مربوط بر مبنای پذیرش استانداردهای بین‌المللی/منطقه‌ای به‌عنوان استاندارد ملی ایران به روش اشاره شده در مورد الف، بند ۷، استاندارد ملی ایران شماره ۵ برای اولین بار مورد تجدیدنظر قرار گرفت و در دویست و هشتاد و یکمین اجلاس کمیته ملی استاندارد سیستم مدیریت مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۲۵ تصویب شد. اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۷ قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد، ابلاغ‌شده در دی ماه ۱۳۹۶، به‌عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

استانداردهای ملی ایران بر اساس استاندارد ملی ایران شماره ۵ (استانداردهای ملی ایران - ساختار و شیوه نگارش) تدوین می‌شوند. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در صورت لزوم تجدیدنظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی ایران استفاده کرد.

این استاندارد جایگزین استاندارد ملی ایران - ایزو-آی‌ای‌سی ۱۷۰۰۰: سال ۱۳۸۷ می‌شود.

این استاندارد ملی بر مبنای پذیرش استاندارد بین‌المللی زیر به روش «معادل یکسان» تهیه و تدوین شده و شامل ترجمه تخصصی کامل متن آن به زبان فارسی می‌باشد و معادل یکسان استاندارد بین‌المللی مزبور است:

ISO/IEC 17000: 2020, Conformity assessment – Vocabulary and general principles

مقدمه

کمیته ارزیابی انطباق ISO (CASCO)^۱، استانداردهای بین‌المللی مربوط به فعالیت‌های ارزیابی انطباق مانند آزمون، بازرسی و انواع گوناگون گواهی کردن را تدوین می‌کند. برای سال‌های زیادی، راهنمای ISO/IEC Guide 2، حاوی واژگان اصلی ارزیابی انطباق شامل تعداد معدودی اصطلاحات و تعاریف بود که در ابتدا به منظور تسهیل ارتباطات و درک موارد مربوط به گواهی کردن محصول طبق استانداردهای مربوط به کالاهای ساخته‌شده سنتی، گردآوری شده بود.

کمیته CASCO در سال ۲۰۰۰ تصمیم گرفت اصطلاحات ارزیابی انطباق را از راهنمای ISO/IEC Guide 2 خارج کند و به جای آن یک واژه‌نامه مستقل تدوین کند که در استانداردهای برنامه‌ریزی شده بین‌المللی در زمینه ارزیابی انطباق و در تدوین پیش‌نویس و تجدید نظر مدارک مرتبط، راحت‌تر قابل استفاده باشد. اولین ویرایش از این استاندارد در سال ۲۰۰۴ منتشر شد تا بتواند به عنوان چارچوبی منسجم، مفاهیم ویژه بیشتری را به طور اختصاصی تعریف کرده و با مناسب‌ترین اصطلاحات بیان کند.

مفاهیم تکمیلی منحصر به فرد برای فعالیت‌های خاص مانند تأیید صلاحیت، گواهی کردن اشخاص و استفاده از علامت‌های انطباق در این استاندارد یافت نمی‌شود بلکه در استانداردهای بین‌المللی مربوط به آن فعالیت‌ها ارائه شده‌اند.

اصطلاحات و تعاریف مربوط به تجارت و مقررات در بند ۹ این استاندارد آورده شده است. این اصطلاحات و تعاریف نه تنها برای استاندارد کردن استفاده آن‌ها توسط دست‌اندرکاران ارزیابی انطباق در نظر گرفته شده است، بلکه به سیاست‌گذاران مرتبط با تسهیل تجارت در چارچوب تنظیم مقررات و معاهدات بین‌المللی نیز کمک می‌کند.

اصطلاحات و تعاریف مشخص شده در این استاندارد، به ویژه در بندهای ۶ و ۷، پذیرش رویکرد کاری توسط کمیته CASCO در نوامبر ۲۰۰۱ را انعکاس می‌دهد.

برای درک بهتر مفاهیم تعریف‌شده، گروه‌بندی و ارتباط آن‌ها، شرحی از رویکرد کاری در پیوست الف برای آگاهی ارائه شده است.

اصطلاحات مندرج در این استاندارد به مفاهیمی مربوط می‌شوند که تعریف آن‌ها ضروری در نظر گرفته شده است. اصطلاحات عمومی به کار رفته برای مشخص کردن مفاهیم ارزیابی انطباق که زبان رایج برای درک آن‌ها کافی است، در این استاندارد ذکر نشده‌اند. اصطلاحاتی که در تمام استانداردهای بین‌المللی برای ارزیابی انطباق معمول نیستند و تعریف خاص آن‌ها متناسب با زمینه‌ی ویژه کاربرد آن‌ها است، در این استاندارد لحاظ نشده‌اند، اما این اصطلاحات در استانداردهای مشخص مرتبط با زمینه کاربرد خود درج شده‌اند.

1- Committee on conformity assessment (Conformity Assessment Committee)

سایر استانداردهایی که اصطلاحات مرتبط در آن‌ها تعریف شده‌اند در پیوست ب فهرست شده‌اند:

- اصطلاحات مربوط به جنبه‌های خاص ارزیابی انطباق، که در سایر استانداردهای ارزیابی انطباق تعریف شده‌اند؛

- اصطلاحاتی که عموماً در زمینه‌های مرتبط با ارزیابی انطباق کاربرد دارند و تعاریف آن‌ها در خارج از استانداردهای ارزیابی انطباق منتشر می‌شوند.

تغییرات اساسی در مقایسه با ویرایش قبلی به شرح زیر است:

- افزودن اصطلاحات جدید: «موضوع ارزیابی انطباق» (به زیربند ۴-۲ مراجعه شود)، «مالک» (به زیربند ۴-۱۳ مراجعه شود)، «بی‌طرفی» (به زیربند ۵-۳ مراجعه شود)، «استقلال» (به زیربند ۵-۴ مراجعه شود)، «صحه‌گذاری» (به زیربند ۶-۵ مراجعه شود)، «تصدیق» (به زیربند ۶-۶ مراجعه شود)، «تصمیم‌گیری» (به زیربند ۷-۲ مراجعه شود)، «انقضا» (به زیربند ۸-۴ مراجعه شود) و «اعاده» (به زیربند ۸-۵ مراجعه شود)؛

- تغییر در مفهوم سیستم ارزیابی انطباق؛

- حذف تعریف اصطلاح «محصول» از استاندارد و اضافه کردن آن به پیوست ب؛

- ویرایش و بازبینی پیوست الف محدود به ویرایش اصطلاحات و تعاریف بندهای ۴ تا ۹؛

- توسعه پیوست ب.

ارزیابی انطباق - واژگان و اصول عمومی

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، مشخص کردن اصطلاحات عمومی و تعاریف مرتبط با ارزیابی انطباق (شامل تأیید صلاحیت نهادهای ارزیابی انطباق) و استفاده از ارزیابی انطباق در تسهیل تجارت است. اصول عمومی ارزیابی انطباق و شرحی از رویکرد کاری ارزیابی انطباق در پیوست الف ارائه شده است. ارزیابی انطباق با سایر رشته‌ها مانند سیستم‌های مدیریتی، اندازه‌شناسی، استانداردسازی و آمار در تعامل است. این استاندارد مرزهای ارزیابی انطباق را تعریف نمی‌کند.

۲ مراجع الزامی

این استاندارد مرجع الزامی ندارد.

۳ اصطلاحات و تعاریف

این استاندارد بند اصطلاحات و تعاریف ندارد.^۱

۴ اصطلاحات عمومی مربوط به ارزیابی انطباق

۱-۴

ارزیابی انطباق

conformity assessment

اثبات اینکه الزامات مشخص شده (۵-۱) برآورده شده است.

یادآوری ۱- همان‌طور که در رویکرد کاری موجود در پیوست الف شرح داده شده است، فرایند ارزیابی انطباق می‌تواند دارای پیامد منفی نیز باشد. یعنی اثبات کند که الزامات مشخص شده برآورده نشده است.

یادآوری ۲- ارزیابی انطباق، فعالیت‌های تعریف شده در جاهای دیگر این استاندارد مانند آزمون (۶-۲)، بازرسی (۶-۳)، صحت‌گذاری (۶-۵)، تصدیق (۶-۶)، گواهی کردن (۷-۶) و نیز تأیید صلاحیت (۷-۷) را شامل می‌شود اما به آن‌ها محدود نمی‌شود.

یادآوری ۳- ارزیابی انطباق به‌عنوان مجموعه‌ای از کارکردها در پیوست الف توضیح داده شده است. فعالیت‌های موثر در هر کدام از این کارکردها را می‌توان به‌عنوان فعالیت‌های ارزیابی انطباق توصیف کرد.

۱- اصطلاحات و تعاریف به کار رفته در استانداردهای ISO و IEC در وبگاه‌های <https://www.iso.org/obp> و <http://www.electropedia.org/> قابل‌دسترس است.

یادآوری ۴- این استاندارد تعریفی برای «انطباق» ارائه نمی‌دهد. «انطباق» در تعریف «ارزیابی انطباق» قرار نمی‌گیرد. همچنین در این استاندارد به مفهوم تطابق^۱ اشاره نشده است.

۲-۴

موضوع ارزیابی انطباق

object of conformity assessment

موضوع

object

مقوله‌ای که الزامات مشخص شده (۵-۱) برای آن به کار می‌رود.

مثال: محصول، فرایند، خدمت، سیستم، تأسیسات (مجموعه‌ای از اجزای نصب و راه‌اندازی شده)، پروژه، داده‌ها، طراحی، مواد، ادعا، شخص، نهاد، سازمان یا هرگونه ترکیبی از آن‌ها.

یادآوری- اصطلاح «نهاد» به کار برده شده در این استاندارد به نهادهای ارزیابی انطباق (۴-۶) و نهادهای تأیید صلاحیت (۴-۷) اشاره دارد. اصطلاح سازمان در معنای عمومی خود به کار رفته است و ممکن است با توجه به بافت، نهادها را نیز شامل شود. تعریف مشخص‌تر برای یک سازمان در راهنمای ISO/IEC Guide 2، به عنوان یک نهاد بر اساس عضویت آن، در زمینه ارزیابی انطباق (۴-۱) کاربرد ندارد.

۳-۴

فعالیت ارزیابی انطباق شخص اول

first-party conformity assessment activity

فعالیت ارزیابی انطباقی است که توسط شخص یا سازمانی که موضوع ارزیابی انطباق (۴-۲) را تأمین می‌کند، انجام می‌شود یا خود شخص یا سازمان، موضوع ارزیابی انطباق (۴-۲) است.

یادآوری ۱- عبارت شخص اول، دوم و سوم برای مشخص کردن فعالیت‌های ارزیابی انطباق با توجه به ارتباط آن‌ها با موضوع ارزیابی انطباق استفاده می‌شود و نباید با هویت حقوقی طرف‌های مرتبط با قرارداد اشتباه گرفته شود.

مثال: فعالیت‌هایی که توسط فراهم‌کنندگان، طراحان یا مالکان موضوع، سرمایه‌گذاران موضوع، تبلیغ‌کنندگان یا ترویج‌کنندگان موضوع، انجام می‌شود.

یادآوری ۲- اگر فعالیت توسط یک نهاد برون‌سازمانی به نمایندگی از شخص یا سازمان فراهم‌کننده انجام شود و توسط آن شخص یا سازمان کنترل شود یا خود شخص یا سازمان، موضوع ارزیابی انطباق باشد، فعالیت ارزیابی انطباق، همچنان شخص اول نامیده می‌شود (مانند ممیزی‌های داخلی توسط مشاوره که عضوی از سازمان نیست).

۴-۴

فعالیت ارزیابی انطباق شخص دوم

second-party conformity assessment activity

فعالیت ارزیابی انطباقی است که توسط شخص یا سازمانی که دارای منافع کاربری در خصوص موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) است، انجام می‌شود.

یادآوری ۱- عبارت شخص اول، دوم و سوم برای مشخص کردن فعالیت‌های ارزیابی انطباق با توجه به ارتباط آن‌ها با موضوع ارزیابی انطباق استفاده می‌شود و نباید با هویت حقوقی طرف‌های مرتبط با قرارداد اشتباه گرفته شود.

مثال: اشخاص یا سازمان‌های انجام‌دهنده فعالیت‌های ارزیابی انطباق شخص دوم، برای مثال خریداران یا کاربران محصولات یا مشتریان بالقوه‌ای را شامل می‌شود که به دنبال اطمینان از سیستم مدیریت تامین‌کنندگان یا سازمان‌هایی هستند که این منافع را نمایندگی می‌کنند. مثال‌هایی از سازمان‌های نماینده منافع کاربران، شامل سازمان‌های حمایت از مصرف‌کنندگان، تنظیم‌کنندگان مقررات که قوانین حاکم بر محصولات و خدمات را به منظور حمایت از مصرف‌کننده و منافع عمومی اجرا می‌کنند، سازمان‌های تدارکات دولتی متمرکز و عوامل خرید بخش خصوصی است.

یادآوری ۲- اگر فعالیت توسط یک نهاد برون‌سازمانی به نمایندگی از یک شخص یا سازمان دارای منافع کاربری انجام شود و توسط آن شخص یا سازمان کنترل شود، همچنان فعالیت ارزیابی انطباق شخص دوم نامیده می‌شود (مانند ممیزی‌های زنجیره تامین که توسط یک نهاد برون‌سازمانی به نمایندگی از خریدار انجام می‌شود).

۵-۴

فعالیت ارزیابی انطباق شخص سوم

third-party conformity assessment activity

فعالیت ارزیابی انطباقی است که توسط شخص یا سازمانی انجام می‌شود که مستقل از ارائه‌دهنده موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) بوده و منافع کاربری در ارتباط با آن موضوع ندارد.

یادآوری - عبارت شخص اول، دوم و سوم برای مشخص کردن فعالیت‌های ارزیابی انطباق با توجه به ارتباط آن‌ها با موضوع ارزیابی انطباق استفاده می‌شود و نباید با هویت حقوقی طرف‌های مرتبط با قرارداد اشتباه گرفته شود.

۶-۴

نهاد ارزیابی انطباق

conformity assessment body

نهادی که فعالیت‌های ارزیابی انطباق را به غیر از تأیید صلاحیت (۷-۷) انجام می‌دهد.

۷-۴

نهاد تأیید صلاحیت

accreditation body

نهاد دارای اختیاری که تأیید صلاحیت (۷-۷) را انجام می‌دهد.

یادآوری - اختیار یک نهاد تأیید صلاحیت می‌تواند از حاکمیت، مراجع رسمی، قراردادهای پذیرش در بازار و یا مالکان طرح نشأت گیرد.

۸-۴

سیستم ارزیابی انطباق

conformity assessment system

مجموعه‌ای از قواعد و روش‌های اجرائی (۲-۵) برای مدیریت طرح‌های ارزیابی انطباق مشابه یا طرح‌های ارزیابی انطباق (۹-۴) مرتبط است.

یادآوری - یک سیستم ارزیابی انطباق می‌تواند در سطح بین‌المللی، منطقه‌ای، ملی، پایین‌تر از ملی یا بخش صنعتی اجرا شود.

۹-۴

طرح ارزیابی انطباق

conformity assessment scheme

برنامه ارزیابی انطباق

conformity assessment programme

مجموعه‌ای از قواعد و روش‌های اجرائی (۲-۵) است که موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) را توصیف می‌کند، الزامات مشخص شده (۱-۵) را شناسایی می‌کند و روش‌شناسی برای انجام ارزیابی انطباق (۱-۴) را فراهم می‌کند.

یادآوری ۱- یک طرح ارزیابی انطباق می‌تواند از طریق یک سیستم ارزیابی انطباق (۸-۴)، مدیریت شود.

یادآوری ۲- یک طرح ارزیابی انطباق می‌تواند در سطح بین‌المللی، منطقه‌ای، ملی، پایین‌تر از ملی یا بخش صنعتی اجرا شود.

یادآوری ۳- یک طرح می‌تواند تمام یا بخشی از کارکردهای ارزیابی انطباق که در پیوست الف شرح داده شده است را پوشش دهد.

۱۰-۴

دسترسی

access

دسترسی به یک طرح

access to a scheme

امکان برخوردار شدن یک درخواست‌کننده از خدمت ارزیابی انطباق (۱-۴) یک نهاد، مطابق با یک طرح ارزیابی انطباق (۹-۴) است.

۱۱-۴

مشارکت‌کننده

participant

مشارکت‌کننده در یک سیستم

participant in a system

مشارکت‌کننده در یک طرح

participant in a scheme

شخص یا سازمانی که طبق قواعد و روش‌های اجرایی (۲-۵) یک سیستم (۸-۴) یا طرح ارزیابی انطباق (۹-۴)، فعالیت می‌کند یا آن‌ها را اجرا می‌کند، بدون آن‌که در تدوین، تجدیدنظر و تصویب آن‌ها دخالت داشته باشد.

۱۲-۴

عضو

member

عضو یک سیستم

member of a system

عضو یک طرح

member of a scheme

شخص یا سازمانی که در تدوین، تجدید نظر و تصویب قواعد و روش‌های اجرایی (۲-۵) یک سیستم ارزیابی انطباق (۸-۴) یا یک طرح ارزیابی انطباق (۹-۴) دخالت دارد.

۱۳-۴

مالک

owner

مالک یک سیستم

owner of a system

مالک یک طرح

owner of a scheme

مالک سیستم

system owner

مالک طرح

scheme owner

شخص یا سازمانی که مسئول تدوین و نگهداری یک سیستم ارزیابی انطباق (۴-۸) یا یک طرح ارزیابی انطباق (۴-۹) است.

یادآوری ۱- مالک طرح، لزوماً طرح (۴-۹) را اجرا نمی‌کند.

یادآوری ۲- مالک سیستم یا مالک طرح می‌تواند خود نهاد ارزیابی انطباق (۴-۶)، یک مرجع حاکمیتی، یک انجمن صنفی، گروهی از نهادهای ارزیابی انطباق یا سایر موارد باشد.

۵ اصطلاحات مربوط به مفاهیم پایه

۱-۵

الزام مشخص شده

specified requirement

نیاز یا انتظاری که بیان شده است.

یادآوری ۱- الزامات مشخص شده می‌تواند به صورت مدارک الزامی^۱ مانند مقررات، استانداردها و مشخصات فنی بیان شود.

یادآوری ۲- الزامات مشخص شده می‌تواند به صورت عمومی یا اختصاصی^۲ باشد.

1- Normative documents
2- Detailed

۲-۵

روش اجرائی

procedure

رویه مشخص شده‌ای برای انجام یک فعالیت یا یک فرایند است.

یادآوری- در این زمینه، یک فرایند به صورت مجموعه‌ای از فعالیت‌های مرتبط با هم یا متعامل تعریف می‌شود که برای دستیابی به نتیجه موردنظر، از درونداها استفاده می‌کند.

[منبع: تعریف ۳-۴-۵ استاندارد ملی ایران-ایزو شماره ۹۰۰۰ سال: ۱۳۹۶، تغییر یافته، یادآوری جایگزین شده است].

۳-۵

بی‌طرفی

impartiality

عینیت، با توجه به پیامد یک فعالیت ارزیابی انطباق است.

یادآوری - عینیت را می‌توان به شکل عاری بودن از گرایش یا عاری بودن از تعارض منافع درک کرد.

۴-۵

استقلال

independence

عدم وابستگی شخص یا سازمان به کنترل یا اختیار شخص یا سازمان دیگر است.

مثال: یک نهاد ارزیابی انطباق (۴-۶) می‌تواند از شخصی که موضوع ارزیابی انطباق (۴-۲) است یا سازمانی که موضوع ارزیابی انطباق (۴-۲) را فراهم می‌کند، مستقل باشد.

۶ اصطلاحات مربوط به «انتخاب» و «تعیین»

۱-۶

نمونه‌برداری

sampling

انتخاب و یا جمع‌آوری موارد یا داده‌ها در خصوص موضوع ارزیابی انطباق (۴-۲) است.

یادآوری ۱- انتخاب می‌تواند بر اساس یک روش اجرائی، یک سیستم خودکار، قضاوت حرفه‌ای و غیره باشد.

یادآوری ۲- انتخاب و جمع‌آوری می‌تواند توسط اشخاص یا سازمان‌های یکسان یا متفاوت انجام شود.

۲-۶

آزمون

testing

تعیین یک یا چند ویژگی از یک موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴)، مطابق با یک روش اجرایی (۲-۵) است. یادآوری ۱- روش اجرایی می‌تواند با هدف کنترل متغیرهای آزمون در نظر گرفته شود و در درستی یا قابلیت اطمینان نتایج سهمی داشته باشد.

یادآوری ۲- نتایج آزمون را می‌توان بر اساس یکاهای مشخص شده یا مقایسه عینی براساس مراجع مورد توافق بیان کرد. یادآوری ۳- برون داد یک آزمون می‌تواند شامل توضیحات (مانند نظرات و تفاسیر) در مورد نتایج آزمون و تحقق الزامات مشخص شده باشد.

یادآوری ۴- اطلاعات تکمیلی مرتبط با مفاهیم آزمون (۲-۶) و بازرسی (۳-۶) در زیربند الف-۳-۴ ارائه شده است.

۳-۶

بازرسی

inspection

بررسی^۱ موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) و تعیین انطباق آن با الزامات اختصاصی یا با الزامات عمومی بر مبنای قضاوت حرفه‌ای است.

یادآوری ۱- بررسی می‌تواند شامل مشاهدات مستقیم یا غیرمستقیم باشد، که می‌تواند شامل اندازه‌گیری‌ها یا برون داد وسایل اندازه‌گیری باشد.

یادآوری ۲- طرح‌های ارزیابی انطباق (۹-۴) یا قراردادهای می‌توانند بازرسی را فقط به عنوان بررسی تعیین کند.

یادآوری ۳- اطلاعات تکمیلی مرتبط با مفاهیم آزمون (۲-۶) و بازرسی (۳-۶) در زیربند الف-۳-۴ ارائه شده است.

۴-۶

ممیزی

audit

فرایندی برای به دست آوردن اطلاعات مرتبط با یک موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) و ارزشیابی آن به صورت عینی به منظور اینکه چه میزانی از الزامات مشخص شده (۱-۵) برآورده شده است.

یادآوری ۱- الزامات مشخص شده قبل از انجام یک ممیزی تعریف می‌شود تا اطلاعات مرتبط با آن بتواند به دست آید.

یادآوری ۲- مثال‌هایی از موضوعات برای یک ممیزی، شامل سیستم‌های مدیریت، فرایندها، محصولات و خدمات است.

یادآوری ۳- فرایند ممیزی با هدف تأیید صلاحیت، «ارزیابی» نامیده می‌شود.

۵-۶

صحه‌گذاری

validation

تأیید تحقق‌پذیری^۱ یک استفاده یا کاربرد خاص موردنظر (در آینده) از طریق ارائه شواهد عینی مبنی بر اینکه الزامات مشخص شده (۵-۱) برآورده شده است.

یادآوری - صحه‌گذاری می‌تواند برای تأیید اطلاعات بیان‌شده درخصوص ادعاها با در نظر داشتن کاربرد موردنظر در آینده انجام شود.

۶-۶

تصدیق

verification

تأیید درست بودن^۲ از طریق ارائه شواهد عینی مبنی بر اینکه الزامات مشخص شده (۵-۱) برآورده شده است.

یادآوری - تصدیق می‌تواند برای ادعاهایی به‌منظور تأیید اطلاعات اظهار شده در خصوص ادعا، مبتنی بر رویدادهایی که پیش از این رخ داده است یا نتایجی که پیش از این به‌دست آمده است، به کار رود.

۷-۶

ارزیابی همترازی

peer assessment

ارزیابی یک نهاد بر اساس الزامات مشخص شده (۵-۱)، توسط نمایندگان سایر نهادهای عضو یا توسط نامزدهای عضویت^۳ یک گروه هم‌پیمان (۹-۱۰) است.

یادآوری ۱- اصطلاح «نامزدهای عضویت» برای وضعیتی در نظر گرفته شده است که گروه جدیدی در حال تشکیل است و در آن زمان هنوز نهادی در گروه عضویت ندارد.

یادآوری ۲- اصطلاح «ارزیابی همترازی» گاهی «ارزشیابی همترازی»^۴ نیز نامیده می‌شود.

۱- مطابق با استاندارد ISO/IEC 17029:2019.

2- Truthfulness

۳- اصطلاح «نامزدهای عضویت» در استاندارد ایران ایزو-آی‌ای‌سی ۱۷۰۴۰: سال ۱۳۸۷ برای مواردی در نظر گرفته شده است که گروه جدیدی در حال تشکیل است و در آن زمان هنوز نهادی در گروه عضویت ندارد.

4- Peer evaluation

۷ اصطلاحات مربوط به بازنگری، تصمیم‌گیری و تأیید انطباق

۱-۷

بازنگری

review

بررسی مناسب بودن، کفایت و اثربخشی فعالیت‌های انتخاب و تعیین و نتایج این فعالیت‌ها، با توجه به اینکه الزامات مشخص شده (۱-۵) به وسیله یک موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) برآورده شده است.

۲-۷

تصمیم‌گیری

decision

نتیجه‌گیری بر اساس نتایج بازنگری (۱-۷) مبنی بر اینکه برآورده شدن الزامات مشخص شده (۱-۵) اثبات شده است یا نشده است.

۳-۷

تأیید انطباق

attestation

صدور یک بیانیه بر اساس یک تصمیم‌گیری (۲-۷)، مبنی بر اینکه برآورده شدن الزامات مشخص شده (۱-۵) اثبات شده است.

یادآوری ۱- بیانیه منتج شده که در این استاندارد به عنوان یک «بیانیه انطباق» اشاره شده است، حاکی از تضمین برآورده شدن الزامات مشخص شده است. چنین تضمینی به خودی خود ارائه‌دهنده ضمانت‌های قراردادی یا سایر ضمانت‌های حقوقی نیست.

یادآوری ۲- تأیید انطباق شخص اول و شخص سوم با اصطلاحات اظهار کردن (۵-۷)، گواهی کردن (۶-۷) و تأیید صلاحیت (۷-۷) از یکدیگر متمایز شده‌اند اما هیچ اصطلاحی متناظر با تأیید انطباق شخص دوم وجود ندارد.

۴-۷

دامنه تأیید انطباق

scope of attestation

گستره یا ویژگی‌های موضوع‌های ارزیابی انطباق (۲-۴) که مشمول تأیید انطباق (۳-۷) می‌شود.

۵-۷

اظهار کردن

declaration

تأیید انطباق (۳-۷) توسط شخص اول است.

۶-۷

گواهی کردن

certification

تأیید انطباق (۳-۷) توسط شخص سوم، به‌غیر از تأیید صلاحیت (۷-۷)، که در ارتباط با یک موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) انجام می‌شود.

۷-۷

تأیید صلاحیت

accreditation

تأیید انطباق (۳-۷) توسط شخص سوم در ارتباط با یک نهاد ارزیابی انطباق (۴-۶) که حاکی از اثبات رسمی شایستگی، بی‌طرفی (۳-۵) و انسجام عملکرد آن نهاد برای انجام فعالیت‌های خاص ارزیابی انطباق است.

۸ اصطلاحات مربوط به مراقبت

۱-۸

مراقبت

surveillance

تکرار نظام‌مند فعالیت‌های ارزیابی انطباق به عنوان مبنائی برای نگهداری اعتبار بیانیه انطباق است.

۲-۸

تعلیق

suspension

محدود کردن موقتی بیانیه انطباق توسط نهادی که بیانیه را برای تمامی یا بخشی از دامنه (۴-۷) مشخص شده تأیید انطباق صادر کرده است.

مثال ۱: نهاد صادرکننده بیانیه انطباق، به دلیل اینکه الزامات مشخص شده (۵-۱) از این پس برآورده نمی‌شود، بیانیه انطباق را تعلیق می‌کند.

مثال ۲: خدمت‌گیرنده نهاد صادرکننده بیانیه انطباق، به صورت داوطلبانه برای تعلیق بیانیه انطباق درخواست می‌دهد.

مثال ۳: نهاد صادرکننده بیانیه انطباق، به دلیل توقف موقتی آن نوع از فعالیت‌های ارزیابی انطباق خدمت‌گیرنده، بیانیه انطباق را تعلیق می‌کند.

۳-۸

ابطال

withdrawal

لغو

cancellation

باطل کردن^۱ بیانیه انطباق توسط نهادی که بیانیه را صادر کرده است.

مثال ۱: نهاد صادرکننده بیانیه انطباق، به دلیل اینکه الزامات مشخص شده (۵-۱) از این پس برآورده نشده است، بیانیه انطباق را ابطال می‌کند.

مثال ۲: خدمت‌گیرنده نهاد صادرکننده بیانیه انطباق، به صورت داوطلبانه برای ابطال بیانیه انطباق درخواست می‌دهد.

مثال ۳: نهاد صادرکننده بیانیه انطباق، به دلیل توقف موقتی آن نوع از فعالیت‌های ارزیابی انطباق خدمت‌گیرنده، بیانیه انطباق را ابطال یا منتقل می‌کند.

۴-۸

انقضا

expiry

پایان یافتن اعتبار بیانیه انطباق پس از یک دوره زمانی مشخص شده است.

۵-۸

اعاده

restoration

بازگرداندن تمام یا بخشی از بیانیه انطباق است.

۶-۸

درخواست رسیدگی مجدد

appeal

درخواستی است که توسط شخص یا سازمانی که موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) را فراهم می‌کند یا خود، موضوع ارزیابی انطباق (۲-۴) است، به یک نهاد ارزیابی انطباق (۴-۶) یا یک نهاد تأیید صلاحیت (۴-۷) داده می‌شود تا در خصوص تصمیم‌گیری (۲-۷) انجام‌شده توسط آن نهاد در ارتباط با موضوع ارزیابی انطباق، بررسی مجدد انجام شود.

۷-۸

شکایت

complaint

بیان نارضایتی به غیر از درخواست رسیدگی مجدد (۶-۸) که توسط هر فرد یا سازمان به نهاد ارزیابی انطباق (۴-۶) یا نهاد تأیید صلاحیت (۴-۷)، در ارتباط با فعالیت‌های آن نهاد، در جایی که انتظار پاسخ از آن می‌رود، ابراز می‌شود.

۹ اصطلاحات مربوط به مقررات و تجارت

۱-۹

تأییدیه

approval

مجوزی برای یک محصول، خدمت یا فرایند که قرار است به بازار عرضه شود یا برای مقاصد بیان‌شده یا تحت شرایط بیان‌شده استفاده شود.

یادآوری ۱- تأییدیه می‌تواند بر اساس برآورده شدن الزامات مشخص‌شده یا بر اساس انجام یافتن روش‌های اجرائی مشخص‌شده باشد.

یادآوری ۲- تأییدیه می‌تواند در بافت یک طرح ارزیابی انطباق (۴-۹) گنجانده شود.

۲-۹

برگزیدن

designation

اختیاردهی از سوی حاکمیت به یک نهاد ارزیابی انطباق (۴-۶) برای انجام فعالیت‌های ارزیابی انطباق مشخص‌شده است.

یادآوری- برگزیدن گاهی تحت عنوان «اعلان کردن»^۱ نیز شناخته می شود.

۳-۹

مرجع برگزیننده

designation authority

سازمان تأسیس شده درون حاکمیت یا قدرت داده شده توسط حاکمیت^۲ برای برگزیدن نهادهای ارزیابی انطباق (۴-۶) و تعلیق یا ابطال برگزیدن (۹-۲) آن ها است.

۴-۹

هم ارزی

equivalence

هم ارزی نتایج ارزیابی انطباق

equivalence of conformity assessment results

کفایت نتایج ارزیابی انطباق مختلف برای ایجاد سطح اطمینان یکسان از انطباق با توجه به الزامات مشخص شده (۵-۱) یکسان است.

یادآوری- عبارت «نتیجه ارزیابی انطباق» به معنای برونداد هر فعالیت ارزیابی انطباق (مانند گزارش یا گواهینامه) است و می تواند شامل یافته ای مبنی بر عدم انطباق باشد.

۵-۹

به رسمیت شناختن

recognition

به رسمیت شناختن یک نتیجه ارزیابی انطباق

recognition of a conformity assessment result

پذیرفتن اعتبار نتیجه ارزیابی انطباق ارائه شده توسط شخص یا سازمان دیگر است.

یادآوری- عبارت «نتیجه ارزیابی انطباق» به معنای برونداد هر فعالیت ارزیابی انطباق (مانند گزارش یا گواهینامه) است و می تواند شامل یافته ای مبنی بر عدم انطباق باشد.

1- Notification

2- Empowered by government

۶-۹

پذیرش

acceptance

پذیرش نتیجه ارزیابی انطباق

acceptance of a conformity assessment result

استفاده از یک نتیجه ارزیابی انطباق ارائه‌شده توسط شخص یا سازمان دیگر است.

یادآوری - عبارت «نتیجه ارزیابی انطباق» به معنای برونداد هر فعالیت ارزیابی انطباق (مانند گزارش یا گواهینامه) است و می‌تواند شامل یافته‌ای مبنی بر عدم انطباق باشد.

۷-۹

ترتیبات یک‌جانبه

unilateral arrangement

ترتیباتی که به موجب آن یک طرف^۱ نتیجه ارزیابی انطباق طرف دیگر را به رسمیت می‌شناسد یا می‌پذیرد.

یادآوری - عبارت «نتیجه ارزیابی انطباق» به معنای برونداد هر فعالیت ارزیابی انطباق (مانند گزارش یا گواهینامه) است و می‌تواند شامل یافته‌ای مبنی بر عدم انطباق باشد.

۸-۹

ترتیبات دو‌جانبه

bilateral arrangement

ترتیباتی که به موجب آن، دو طرف، نتایج ارزیابی انطباق یکدیگر را به رسمیت می‌شناسند یا می‌پذیرند.

یادآوری - عبارت «نتیجه ارزیابی انطباق» به معنای برونداد هر فعالیت ارزیابی انطباق (مانند گزارش یا گواهینامه) است و می‌تواند شامل یافته‌ای مبنی بر عدم انطباق باشد.

۹-۹

ترتیبات چند جانبه

multilateral arrangement

ترتیباتی که به موجب آن بیش از دو طرف نتایج ارزیابی انطباق، طرف‌های دیگر را به رسمیت می‌شناسند یا می‌پذیرند.

1- Party

یادآوری - عبارت «نتیجه ارزیابی انطباق» به معنای برونداد هر فعالیت ارزیابی انطباق (مانند گزارش یا گواهینامه) است و می‌تواند شامل یافته‌ای مبنی بر عدم انطباق باشد.

۱۰-۹

گروه هم‌پیمان

agreement group

نهادهای امضاکننده موافقت‌نامه‌ای که ترتیبات، مبتنی بر آن است.

۱۱-۹

رابطه دو سویه

reciprocity

ارتباط بین دو طرف، هرگاه طرفین نسبت به یکدیگر حقوق و تعهدات یکسانی داشته باشند.

یادآوری ۱ - رابطه دو سویه می‌تواند در ترتیبات چند جانبه (۹-۹) متشکل از شبکه‌ای از ارتباطات دو سویه دو جانبه وجود داشته باشد.

یادآوری ۲ - اگرچه حقوق و تعهدات طرفین یکسان است ولی فرصت‌های ایجاد شده توسط آن‌ها می‌تواند متفاوت باشد که در این صورت ممکن است منجر به ارتباطات نابرابر بین طرفین شود.

۱۲-۹

نحوه برخورد یکسان

equal treatment

نحوه برخورد در قبال محصولات، خدمات یا فرایندهای ارائه‌شده توسط یک تأمین‌کننده، که از نحوه برخورد در قبال محصولات، خدمات یا فرایندهای مشابه ارائه‌شده توسط هر تأمین‌کننده دیگر در یک وضعیت قابل مقایسه، نامطلوب‌تر نباشد.

۱۳-۹

نحوه برخورد ملی

national treatment

نحوه برخورد در قبال محصولات، خدمات یا فرایندهای با منشاء کشورهای دیگر، که از نحوه برخورد در قبال محصولات، خدمات یا فرایندهای مشابه با منشاء ملی در یک وضعیت قابل مقایسه، نامطلوب‌تر نباشد.

نحوه برخورد ملی و یکسان

equal and national treatment

نحوه برخورد در قبال محصولات، خدمات یا فرایندهای با منشاء کشورهای دیگر، که از نحوه برخورد در قبال محصولات، خدمات یا فرایندهای مشابه با منشاء ملی یا با منشاء هر کشور دیگری در یک وضعیت قابل مقایسه، نامطلوب‌تر نباشد.

پیوست الف

(آگاهی‌دهنده)

اصول ارزیابی انطباق

الف-۱ رویکرد کاری

الف-۱-۱ ارزیابی انطباق مجموعه‌ای از سه کارکرد متوالی است که نیاز یا تقاضای مربوط به اثبات اینکه الزامات مشخص شده برآورده شده است را تأمین می‌کند:

- انتخاب؛

- تعیین؛

- بازنگری، تصمیم‌گیری و تأیید انطباق.

چنین اثباتی می‌تواند تداوم یا اعتبار ادعاهای مربوط به برآورده شدن الزامات مشخص شده را افزایش دهد و به کاربران در مورد چنین ادعاهایی اطمینان بیشتری بخشد. استانداردها اغلب به عنوان الزامات مشخص شده به کار می‌روند زیرا آنها اجماع گسترده‌ای از آنچه که در یک وضعیت موردنظر، مطلوب است را ارائه می‌دهند. در نتیجه ارزیابی انطباق اغلب به عنوان یک فعالیت مرتبط با استانداردها دیده می‌شود.

الف-۱-۲ ارزیابی انطباق می‌تواند در مورد محصولات، فرایندها، خدمات، سیستم‌ها، تأسیسات (مجموعه‌ای از اجزای نصب و راه‌اندازی شده)، پروژه‌ها، داده‌ها، طراحی‌ها، مواد، ادعاها، اشخاص یا سازمان‌ها و همچنین در مورد نهادهای انجام‌دهنده فعالیت‌های ارزیابی انطباق، به کار رود. برای سهولت در این استاندارد، عبارت «موضوع ارزیابی انطباق» در مجموع برای ارجاع به هر یک یا همه این مقوله‌ها^۱ به کار می‌رود.

الف-۱-۳ هر یک از کاربران مختلف ارزیابی انطباق نیازهای خاص خود را دارند. در نتیجه تنوع زیادی در انواع مختلف فعالیت‌های ارزیابی انطباق انجام شده، وجود دارد. با این حال تمامی انواع ارزیابی انطباق، رویکرد کاری مشابهی را طبق آنچه در شکل الف-۱ ارائه شده است، دنبال می‌کنند.

الف-۱-۴ نماد تصویری الف در شکل الف-۱ یک کارکرد ارزیابی انطباق را ارائه می‌دهد. فعالیت‌های خاص در هر کارکرد می‌تواند از یک نوع ارزیابی انطباق تا نوع دیگر بر اساس نیازهای کاربران، ماهیت الزامات مشخص شده و «موضوع ارزیابی انطباق» دخیل متنوع باشد.

الف-۱-۵ نماد تصویری ب در شکل الف-۱ برونداد حاصل از یک کارکرد و همچنین درونداد کارکرد بعدی را نشان می‌دهد. ماهیت برونداد بسته به فعالیت‌های خاص انجام شده، متفاوت است.

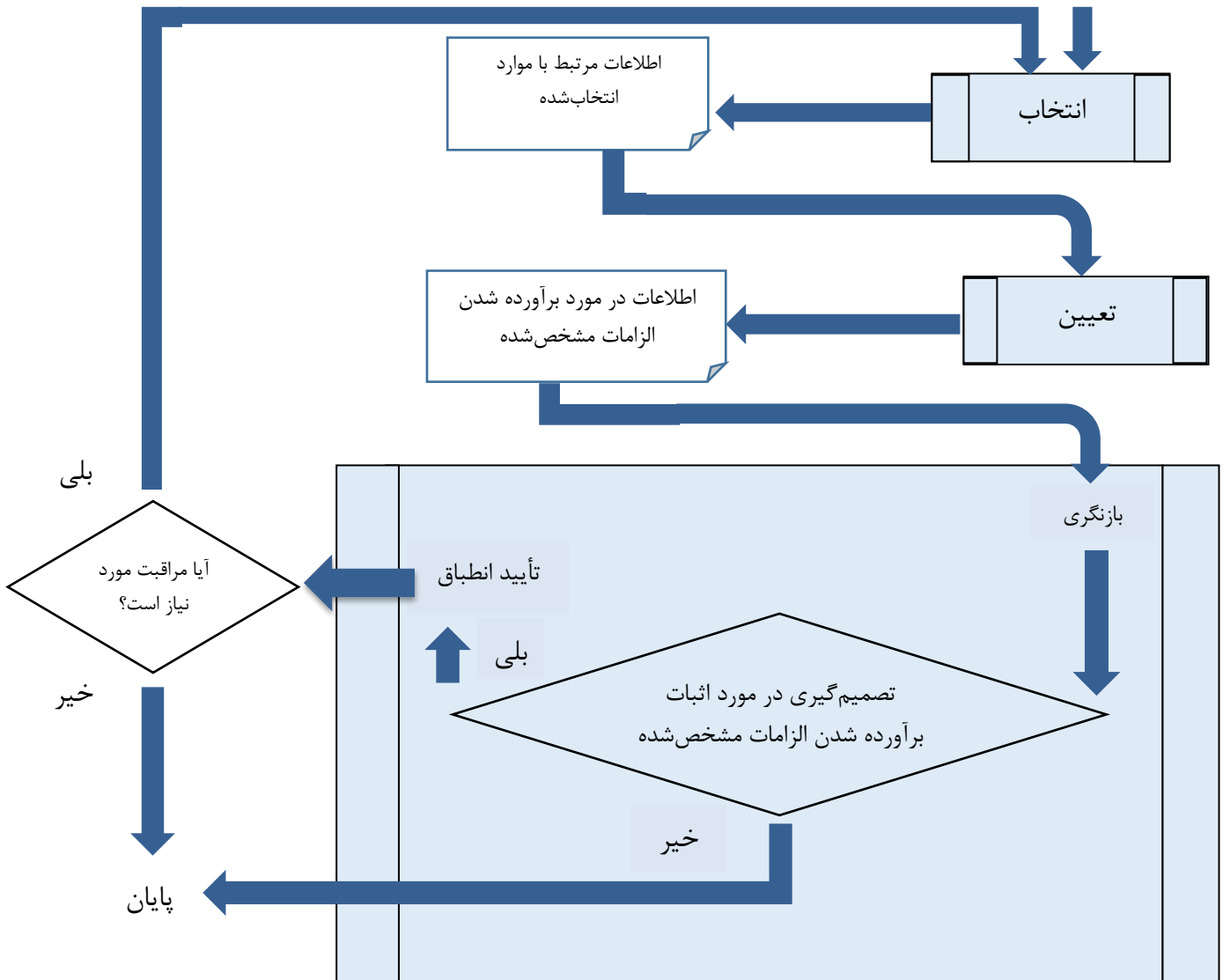
الف-۱-۶ نماد تصویری پ در شکل الف-۱ یک تصمیم‌گیری را نشان می‌دهد.

الف-۱-۷ فعالیتهای ارزیابی انطباق می‌تواند به صورت «شخص اول» (۳-۴)، «شخص دوم» (۴-۴) یا «شخص سوم» (۴-۵) مشخص شود. به طور کلی برای هر یک از این رده‌ها:

- فعالیتهای ارزیابی انطباق تحت کنترل یا هدایت آن نوع شخص یا سازمانی است که در تعریف مرتبط آمده است، و

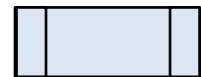
- تصمیم‌گیری بسیار مهم که تأیید انطباق بر مبنای آن انجام می‌شود، توسط آن نوع شخص یا سازمانی انجام می‌شود که در تعریف مرتبط آمده است.

ضرورت اثبات برآورده شدن الزامات مشخص شده

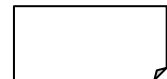

راهنما

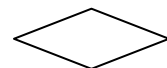
نماد تصویری الف - کارکرد ارزیابی انطباق

نماد تصویری ب- برون داد یک کارکرد یا درون داد کارکرد بعدی

نماد تصویری پ- نقطه تصمیم گیری

شکل الف-۱ رویکرد کاری به ارزیابی انطباق

الف-۲ انتخاب

الف-۲-۱ انتخاب، فعالیت‌های طرح‌ریزی و آماده‌سازی به منظور جمع‌آوری یا ایجاد تمامی اطلاعات و درونداد موردنیاز برای مرحله بعدی که کارکرد تعیین است را شامل می‌شود. فعالیت‌های انتخاب به‌طور گسترده‌ای از نظر تعداد و پیچیدگی متنوع است. در برخی موارد ممکن است فعالیت انتخاب به‌طور خیلی جزئی مورد نیاز باشد.

الف-۲-۲ برخی ملاحظات می‌تواند در خصوص انتخاب «موضوع ارزیابی انطباق» مورد نیاز باشد. غالباً موضوع ارزیابی انطباق می‌تواند تعداد زیادی از موردهای یکسان، تولید مداوم، فرایندی پیوسته یا یک سیستم یا موقعیت‌های مکانی متعددی را شامل شود. در چنین مواردی، نمونه‌برداری معرف می‌تواند مورد نیاز باشد. برای مثال، طرح نمونه‌برداری از آب رودخانه در رابطه با اثبات اینکه الزامات آلودگی برآورده شده است، مثالی از یک فعالیت نمونه‌برداری مهم و قابل ملاحظه است. با این حال گاهی موضوع می‌تواند کل جامعه نمونه باشد، برای مثال، در مواقعی که «موضوع ارزیابی انطباق» یک محصول تک یا منحصر به فرد است. حتی در چنین مواردی نمونه‌برداری می‌تواند برای انتخاب قسمتی از موضوع که معرف کل است، مورد نیاز باشد (برای مثال، انتخاب قسمت‌های بحرانی از یک پل برای تعیین خستگی مواد).

الف-۲-۳ در نظر گرفتن الزامات مشخص شده نیز می‌تواند ضروری باشد. در بسیاری از موارد یک استاندارد یا الزامات از پیش موجود دیگری وجود دارد. با این حال در هنگام به‌کارگیری الزامات از پیش موجود برای یک موضوع خاص ارزیابی انطباق، بهتر است دقت شود. به عنوان مثال در هنگام به‌کارگیری یک استاندارد مدون در مورد لوله‌های پلی‌اتیلن برای لوله‌های پلی‌پروپیلن، احتیاط می‌تواند ضرورت داشته باشد. در برخی موارد فقط مجموعه‌ای بسیار کلی از الزامات وجود دارد که ممکن است لازم باشد به منظور قابل‌درک یا قابل‌پذیرش بودن فرایند ارزیابی، برای کاربران گسترش یابد. برای مثال یک تنظیم‌کننده مقررات حاکمیتی می‌تواند الزام کند که محصول هیچ‌گونه ریسک ایمنی غیرقابل قبولی نداشته باشد (الزامات عمومی) و انتظار داشته باشد یک نهاد گواهی‌کننده الزامات خاصی را برای محصولات گواهی‌شده منحصر به فرد یا انواع محصولات ایجاد کند یا ممکن است لازم باشد در هنگامی که سیستم مدیریت به برآورده شدن الزامات خدمت خاص می‌پردازد، بر الزامات عمومی سیستم مدیریت بیشتر تمرکز شود.

الف-۲-۴ کارکرد انتخاب همچنین می‌تواند شامل گزینش مناسب‌ترین روش‌های اجرایی (به‌طور مثال روش‌های آزمون یا بازرسی) مورد استفاده در فعالیت‌های تعیین باشد. نیاز به تدوین روش‌های جدید یا اصلاح‌شده‌ای برای انجام فعالیت‌های تعیین غیرمعمول نیست. در چنین مواقعی ممکن است انتخاب موقعیت‌های مکانی، شرایط مناسب یا افرادی برای انجام روش اجرایی لازم باشد.

الف-۲-۵ در نهایت، برای انجام فعالیت‌های تعیین به شکل مناسب، اطلاعات تکمیلی می‌تواند مورد نیاز باشد، به طوری که اثبات الزامات مشخص برآورده‌شده اثربخش باشد. برای مثال، دامنه آزمون تحت پوشش تأیید صلاحیت آزمایشگاه قبل از اینکه فعالیت‌های تعیین مناسب بتواند انجام شود، لازم است مشخص شود یا قبل از انجام فعالیت‌های تعیین مناسب، توصیفی از یک خدمت می‌تواند لازم باشد. همچنین یک فعالیت

کارکرد تعیین می‌تواند به تنهایی یک بازنگری اطلاعات باشد و آن اطلاعات باید شناسایی و جمع‌آوری شود. برای مثال یک نسخه از دستورالعمل استفاده از محصول یا علائم هشدار دهنده می‌تواند مورد نیاز باشد.

الف-۲-۶ در شکل الف-۱، تمامی اطلاعات، نمونه‌ها (اگر از نمونه‌برداری استفاده شود)، تصمیم‌گیری‌ها و سایر برون داده‌های حاصل از کارکرد انتخاب به عنوان «اطلاعات مرتبط با موارد انتخاب‌شده» ارائه شده است.

الف-۳ تعیین

الف-۳-۱ فعالیت‌های تعیین به منظور تدوین کامل اطلاعات مرتبط با برآورده شدن الزامات مشخص شده برای «موضوع ارزیابی انطباق» یا نمونه‌ای از آن انجام می‌شود. برخی از انواع فعالیت‌های تعیین در زیربندهای الف-۳-۲ و الف-۳-۳ تعریف شده است.

الف-۳-۲ اصطلاحات «آزمون» (به زیربند ۲-۶ مراجعه شود)، «بازرسی» (به زیربند ۳-۶ مراجعه شود)، «ممیزی» (به زیربند ۴-۶ مراجعه شود)، «صحیح‌گذاری» (به زیربند ۵-۶ مراجعه شود)، «تصدیق» (به زیربند ۶-۶ مراجعه شود)، و «ارزیابی همترازی» (به زیربند ۷-۶ مراجعه شود) که فقط به عنوان انواع فعالیت‌های تعیین تعریف شده است، می‌تواند همراه «طرح» برای تشریح طرح‌های ارزیابی انطباقی استفاده شود. این طرح‌ها، نوع فعالیت تعیین ارائه‌شده را در برمی‌گیرد. بنابراین یک «طرح ارزیابی همترازی» عبارت است از یک طرح ارزیابی انطباق که شامل ارزیابی همترازی به عنوان فعالیت کارکرد تعیین است.

الف-۳-۳ فعالیت‌های گوناگون تعیین، فاقد نام یا مشخصه خاصی هستند. مثالی در این باره، بررسی یا تحلیل یک طراحی یا سایر اطلاعات توصیفی در رابطه با الزامات مشخص شده است. هر یک از حوزه‌های زیرمجموعه ارزیابی انطباق (به طور مثال آزمون، گواهی کردن و تأیید صلاحیت) می‌تواند اصطلاحات تعریف‌شده‌ای برای فعالیت‌های تعیین که مختص به آن حوزه زیرمجموعه است را داشته باشد. در این استاندارد یا در عمل هیچ‌گونه اصطلاح عام برای معرفی تمامی فعالیت‌های تعیین، استفاده نشده است.

الف-۳-۴ بهتر است برای درک شفاف فعالیت‌های تعیین که به عنوان «آزمون» یا «بازرسی» توصیف شده است (به زیربندهای ۲-۶ و ۳-۶ مراجعه شود)، دقت به عمل آید. به دلیل پیشینه استفاده از این اصطلاحات، بین آن‌ها همپوشانی وجود دارد. یک فعالیت یکسان را برخی می‌توانند به عنوان «آزمون» و برخی دیگر «بازرسی» تشخیص دهند. نظر کاربر فعالیت در مورد «آزمون» یا «بازرسی»، در تعیین اینکه کدام استاندارد ارزیابی انطباق برای نهاد انجام‌دهنده فعالیت کاربردی است، دارای اهمیت است.

الف-۳-۵ در شکل الف-۱، تمامی برون داده‌های کارکرد تعیین به عنوان «اطلاعات در مورد برآورده شدن الزامات مشخص شده»، نشان داده شده است. برون داد ترکیبی از تمامی اطلاعات به وجود آمده طی فعالیت کارکرد تعیین است، به همان گونه که تمامی درون داده‌های کارکرد تعیین نیز چنین هستند. برون داد معمولاً به گونه‌ای ساختار بندی می‌شود که فعالیت‌های بازنگری، تصمیم‌گیری و تأیید انطباق را تسهیل کند.

الف-۴ بازنگری، تصمیم‌گیری و تأیید انطباق

الف-۴-۱ مرحله نهایی بررسی کردن قبل از اتخاذ تصمیم مهم (به زیربند ۷-۲ مراجعه شود)، بازنگری (به زیربند ۷-۱ مراجعه شود) است؛ بدین منظور که آیا برآورده شدن الزامات مشخص شده در خصوص «موضوع ارزیابی انطباق» به شکل قابل اطمینانی اثبات شده است یا خیر. تأیید انطباق (به زیربند ۷-۳ مراجعه شود) منجر به یک «بیانیه» می‌شود؛ به صورتی که بیشترین سهولت دسترسی در اختیار تمامی کاربران بالقوه قرار گیرد. «بیانیه انطباق» عبارت عامی است که به منظور در بر گرفتن کلیه روش‌های اطلاع دادن در رابطه با اینکه برآورده شدن الزامات مشخص شده اثبات شده است، استفاده می‌شود.

الف-۴-۲ اگر برآورده شدن الزامات مشخص شده اثبات نشود، یافته مبنی بر عدم انطباق می‌تواند گزارش شود.

الف-۴-۳ اصطلاحات اظهار کردن (به زیربند ۷-۵ مراجعه شود)، گواهی کردن (به زیربند ۷-۶ مراجعه شود) و تأیید صلاحیت (به زیربند ۷-۷ مراجعه شود) که فقط به عنوان انواع تأیید انطباق تعریف شده‌اند، می‌توانند با «طرح» به منظور تشریح طرح‌های ارزیابی انطباق استفاده شوند که نوع فعالیت تأیید انطباق بیان شده در مرحله نهایی را شامل می‌شوند. بنابراین «طرح گواهی کردن»، یک طرح ارزیابی انطباق است که انتخاب، تعیین، بازنگری، تصمیم‌گیری و در نهایت گواهی کردن را به عنوان فعالیت تأیید انطباق شامل می‌شود.

الف-۵ لزوم مراقبت

الف-۵-۱ ارزیابی انطباق زمانی می‌تواند خاتمه یابد که تأیید انطباق انجام شده باشد. با این حال در برخی موارد برای حفظ اعتبار بیانیه حاصل از تأیید انطباق، تکرار نظام‌مند کارکردها در شکل الف-۱ می‌تواند ضروری باشد. خواسته‌های کاربران محرک چنین فعالیت‌هایی است. به طور مثال یک «موضوع ارزیابی انطباق» می‌تواند در اثر زمان تغییر کند که می‌تواند بر تداوم برآورده شدن الزامات مشخص شده تأثیرگذار باشد یا کاربران ممکن است تقاضای اثبات مداوم برآورده شدن الزامات مشخص شده را داشته باشند. برای مثال وقتی محصولی به طور مستمر تولید شده باشد یا خدمتی به طور مستمر ارائه می‌شود.

الف-۵-۲ فعالیت‌های انجام شده در مراقبت به منظور تامین نیاز برای حفظ اعتبار بیانیه موجود که حاصل تأیید انطباق است، طرح‌ریزی می‌شود. معمولاً تکرار کاملی از ارزیابی اولیه، در هر دوره مراقبت برای تامین این خواسته ضروری نیست. بنابراین فعالیت‌ها در هر کارکرد در شکل الف-۱ در طول مراقبت می‌تواند کاهش یابد و یا با فعالیت‌های انجام شده در ارزیابی اولیه متفاوت باشد.

الف-۵-۳ فعالیت‌های انتخاب هم در ارزیابی اولیه و هم در مراقبت به کار می‌روند. به هر حال در مراقبت، گزینش‌های به‌طور کامل متفاوتی می‌تواند به کار رود. برای مثال یک آزمون برای یک محصول ممکن است در ارزیابی اولیه انتخاب شده باشد. در مراقبت، برای تعیین اینکه یک نمونه از محصول، مشابه نمونه اولیه آزمون‌شده باشد، یک فعالیت بازرسی می‌تواند انتخاب شود. در حقیقت گزینه‌ها در فعالیت‌های انتخاب می‌تواند از زمانی به زمانی دیگر، بر اساس اطلاعات دوره‌های قبلی مراقبت و سایر دروندادها تغییر کند. تحلیل مستمر ریسک یا در نظر گرفتن بازخورد بازار در خصوص برآوردن شدن واقعی الزامات مشخص‌شده می‌تواند بخشی از فعالیت‌های انتخاب در مراقبت باشد.

الف-۵-۴ همچنین، گزینه‌ها در مورد الزامات مشخص‌شده نیز می‌تواند متفاوت باشد. برای مثال در هر دوره مراقبت مورد نظر ممکن است فقط یک زیرمجموعه از الزامات مشخص‌شده انتخاب شود یا به طور مشابه فقط بخشی از «موضوع ارزیابی انطباق» ممکن است برای فعالیت کارکرد تعیین در مراقبت انتخاب شود؛ برای مثال در هنگام مراقبت ممکن است فقط بخشی از نهاد گواهی‌کننده تأیید صلاحیت‌شده، ارزیابی شود.

الف-۵-۵ همان‌طور که در بالا اشاره شد گزینش‌های متفاوت در کارکرد انتخاب می‌تواند منجر به فعالیت‌های تعیین متفاوت برای اهداف مراقبت شود. با این حال، هم در ارزیابی اولیه و هم در مراقبت، برونداد کارکرد انتخاب، فعالیت‌های تعیین و نحوه انجام آن‌ها را تعریف می‌کند.

الف-۵-۶ کارکردهای بازنگری، تصمیم‌گیری و تأیید انطباق همچنین در هر دو مورد ارزیابی اولیه و مراقبت به کار می‌رود. در مراقبت، بازنگری تمام بروندادها و دروندادها در شکل الف-۱ به یک تصمیم که آیا اعتبار بیانیه حاصل از تأیید انطباق تداوم می‌یابد یا خیر، منجر می‌شود. در بسیاری موارد اگر اعتبار بیانیه تداوم یابد، هیچ اقدام خاصی انجام نمی‌شود. در سایر موارد به طور مثال اگر دامنه تأیید انطباق افزایش یافته باشد، بیانیه جدید انطباق ممکن است صادر شود.

الف-۵-۷ اگر تصمیم این باشد که بیانیه انطباق دیگر اعتبار نداشته باشد، فعالیت‌های مقتضی برای راهنمایی کاربران ضروری است. برای مثال، در رابطه با اینکه دامنه تأیید انطباق کاهش پیدا کرده است یا بیانیه، تعلیق یا ابطال شده است.

پیوست ب

(آگاهی دهنده)

اصطلاحات مرتبط تعریف شده در سایر استانداردها

ب-۱ اصطلاحات مرتبط تعریف شده در سایر استانداردهای ارزیابی انطباق

ISO/IEC TS 17027	ability	توانایی
ISO/IEC TS 17027	accommodation of special needs	لحاظ کردن نیازهای ویژه
ISO/IEC 17011	accreditation activity	فعالیت تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17011	accreditation body logo	نشان نهاد تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17011	accreditation body personnel	کارکنان نهاد تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17011	accreditation decision	تصمیم گیری تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17011	accreditation process	فرایند تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17011	accreditation scheme	طرح تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17011	accreditation symbol	نماد تأیید صلاحیت
ISO/IEC TS 17027	adverse impact of examinations	پیامد نامساعد امتحان‌ها
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027 ISO/IEC 17040	applicant	درخواست کننده
ISO/IEC TS 17027	approval of persons	تأیید اشخاص
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027 ISO/IEC 17011	assessment	ارزیابی
ISO/IEC 17011	assessment plan	طرح ارزیابی
ISO/IEC 17011	assessment programme	برنامه ارزیابی
ISO/IEC 17011	assessment technique	فن ارزیابی
ISO/IEC 17011	assessor	ارزیاب
ISO/IEC 17043	assigned value	مقدار تخصیص یافته
ISO/IEC TS 17027	attribute	صفت
ISO/IEC 17021-1 ISO/IEC TS 17023	audit time	مدت زمان کل ممیزی
ISO/IEC 17021-1 ISO/IEC TS 17021-4	auditor	ممیز
ISO/IEC TS 17027	bias	گرایش
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	candidate	نامزد
ISO/IEC TS 17027	category of persons	رسته حرفه‌ای اشخاص

ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	certificate	گواهینامه
ISO/IEC TS 17027	certificate holder	دارنده گواهینامه
ISO/IEC 17021-1	certification audit	ممیزی برای گواهی کردن
ISO/IEC TS 17027 ISO/IEC 17065	certification body	نهاد گواهی کننده
ISO/IEC TS 17027	certification mark	علامت گواهی کردن
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	certification process	فرایند گواهی کردن
ISO/IEC TS 17027 ISO/IEC 17065	certification requirements	الزامات گواهی کردن
ISO/IEC 17021-1 ISO/IEC TS 17023 ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	certification scheme	طرح گواهی کردن
ISO/IEC 17065	certification system	سیستم گواهی کردن
ISO/IEC 17021-1	certified client	خدمت گیرنده گواهی شده
ISO/IEC TS 17027	certified person	شخص گواهی شده
ISO/IEC 17021-1 ISO/IEC 17043, ISO/IEC 17065	client	خدمت گیرنده
ISO/IEC TS 17023	client organization	سازمان خدمت گیرنده
ISO/IEC 17021-1 ISO/IEC TS 17021-4 ISO/IEC 17024, ISO/IEC TS 17027	competence	شایستگی
ISO/IEC TS 17027	code of conduct	آیین رفتار
ISO/IEC TS 17027	code of practice	آیین کار
ISO/IEC TS 17027	continuing professional development/education	پیشرفت حرفه‌ای مداوم / آموزش مداوم
ISO/IEC 17011	conformity assessment activity	فعالیت ارزیابی انطباق
ISO/IEC 17011 ISO/IEC 17021-1 ISO/IEC 17065 ISO/IEC 17029	consultancy	مشاوره
ISO/IEC 17043	coordinator	هماهنگ کننده
ISO/IEC TS 17027	credential	اعتبارنامه
ISO/IEC TS 17027	credentialing	صدور اعتبارنامه
ISO/IEC TS 17027	criterion-referenced pass mark	نمره قبولی مبنی بر معیار
ISO/IEC TS 17027	criterion-referenced cut score	حد نصاب قبولی مبنی بر معیار
ISO/IEC TR 17028 ISO/IEC 17043	customer	مشتری
ISO/IEC 17025	decision rule	قاعده تصمیم‌گیری
ISO/IEC TS 17027	designation for persons	تخصیص عنوان به اشخاص
ISO/IEC TS 17027	diagnostic score report	گزارش تحلیلی امتیازدهی
ISO/IEC TS 17027	difficulty index	شاخص سختی

ISO/IEC 17021-1 ISO/IEC TS 17023	duration of management system certification audits	مدت زمان انجام ممیزی‌های گواهی کردن سیستم مدیریت
ISO/IEC TS 17027	e-assessment	ارزیابی الکترونیکی
ISO/IEC TS 17027	eligibility	احراز شرایط
ISO/IEC TS 17027	equating of examinations	معادل سازی امتحان‌ها
ISO/IEC TS 17027	equivalence of certification results	معادل بودن نتایج گواهی کردن
ISO/IEC 17065	evaluation	ارزیابی
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	examination (computer-based examination, criterion-referenced examination, norm-referenced examination, standardized examination)	امتحان / آزمون (امتحان رایانه‌ای، امتحان معیارمحور، امتحان هنجارمحور، امتحان استانداردشده)
ISO/IEC TS 17027	examination adaptation	تطبیق امتحان
ISO/IEC TS 17027	examination administration	اداره امور امتحان
ISO/IEC TS 17027	examination blueprint	طرح کلی امتحان
ISO/IEC TS 17027	examination form	شکل امتحان
ISO/IEC TS 17027	examination modification	تغییر در امتحان
ISO/IEC TS 17027	examination security	امنیت امتحان
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	examiner	آزمون‌گر
ISO/IEC TS 17027	examiner reliability (inter-rater reliability, inter-rater agreement)	قابلیت اطمینان آزمون‌گر (قابلیت اطمینان بین ارزیابان، توافق میان ارزیابان)
ISO/IEC 17011	extending accreditation	گسترش تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	fairness	انصاف
ISO/IEC 17011	flexible scope of accreditation	دامنه تأیید صلاحیت انعطاف‌پذیر
ISO/IEC 17011	granting accreditation	اعطاء تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17021-1	guide	راهنما
ISO/IEC 17020	inspection body	نهاد بازرسی
ISO/IEC 17020	inspection scheme	طرح بازرسی
ISO/IEC 17020	inspection system	سیستم بازرسی
ISO/IEC 17011 ISO/IEC TS 17021-4 ISO/IEC 17024	interested party	طرف ذی‌نفع
ISO/IEC 17025 ISO/IEC 17043	interlaboratory comparison	مقایسه بین آزمایشگاهی
ISO/IEC 17025	intralaboratory comparison	مقایسه درون آزمایشگاهی
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	invigilator	ناظر آزمون
ISO/IEC 17030	issuer of a third-party mark of conformity	اعطاکننده علامت انطباق شخص سوم
ISO/IEC TS 17027	item	مطلب

ISO/IEC TS 17027	job analysis	تحلیل شغل
ISO/IEC TS 17027	knowledge	دانش
ISO/IEC 17025	laboratory	آزمایشگاه
ISO/IEC TS 17027	learning outcomes	نتایج یادگیری
ISO/IEC TS 17027	licence/licensure	پروانه/ پروانه‌دهی
ISO/IEC 17011	maintaining accreditation	نگهداری تأیید صلاحیت
ISO/IEC 17021-1	major nonconformity	عدم انطباق عمده
ISO/IEC 17021-1	management system consultancy	مشاوره سیستم مدیریت
ISO/IEC 17021-1	minor nonconformity	عدم انطباق جزئی
ISO/IEC TS 17021-4 ISO/IEC TS 17027	monitoring	پایش
ISO/IEC 17021-1	nonconformity	عدم انطباق
ISO/IEC 17021-1	observer	ناظر
ISO/IEC TS 17021-4	organization	سازمان
ISO/IEC 17043	outlier	داده پرت
ISO/IEC 17030	owner of a third-party mark of conformity	مالک علامت انطباق شخص سوم
ISO/IEC TS 17027	pass mark/cut score/passing score	نمره قبولی / حد نصاب قبولی / امتیاز قبولی
ISO/IEC TS 17023	permanent site	محل دائمی
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	personnel	کارکنان
ISO/IEC 17065	process	فرایند
ISO/IEC 17065	product requirement	الزامات مربوط به محصول
ISO Guide 30	production <of a reference material>	تولید <یک ماده مرجع>
ISO/IEC 17043	proficiency test item	قلم آزمون مهارت
ISO/IEC 17025 ISO/IEC 17043	proficiency testing	آزمون مهارت
ISO/IEC 17043	proficiency testing provider	مجری آزمون مهارت
ISO/IEC 17043	proficiency testing round	دوره آزمون مهارت
ISO/IEC 17043	proficiency testing scheme	الگوی آزمون مهارت
ISO/IEC 17024 ISO/IEC 17029 ISO/IEC 17065	programme owner	مالک برنامه
ISO/IEC TS 17027	psychometrics	روان‌سنجی
ISO/IEC 17024 ISO/IEC TS 17027	qualification	شرایط احراز شده
ISO/IEC 17011	reassessment	ارزیابی مجدد
ISO/IEC TS 17027	recertification	گواهی کردن مجدد
ISO/IEC 17011	reducing accreditation	محدود ساختن تأیید صلاحیت

ISO/IEC TS 17027	register	دفتر ثبت (فهرست رسمی اشخاص گواهی شده)
ISO 17034	reference material	ماده مرجع
ISO 17034	reference material producer	تولیدکننده ماده مرجع
ISO/IEC TS 17027	registration	ثبت کردن
ISO/IEC 17024, ISO/IEC TS 17027	reliability	قابلیت اطمینان
ISO/IEC 17011	remote assessment	ارزیابی دورادور
ISO/IEC 17043	robust statistical method	روش آماری استوار
ISO/IEC 17011	scope of accreditation	دامنه تأیید صلاحیت
ISO/IEC TS 17027 ISO/IEC 17065	scope of certification	دامنه گواهی کردن
ISO/IEC TS 17027	scope of certification scheme	دامنه طرح گواهی کردن
ISO/IEC 17029	scope of validation	دامنه صحه‌گذاری
ISO/IEC 17029	scope of verification	دامنه تصدیق
ISO/IEC TS 17027	score report	گزارش امتیازدهی
ISO/IEC TS 17027	self-declaration	خود اظهاری
ISO/IEC TS 17027	self-evaluation/self-assessment	خود ارزشیابی / خود ارزیابی
ISO/IEC TS 17027	skill	مهارت
ISO/IEC 17043	standard deviation for proficiency assessment	انحراف استاندارد ارزیابی آزمون مهارت
ISO/IEC 17043	subcontractor	پیمانکار فرعی
ISO/IEC TS 17021-4	supply chain	زنجیره تامین
ISO/IEC 17011	suspending accreditation	تعلیق تأیید صلاحیت
ISO/IEC TS 17021-4	sustainable development	توسعه پایدار
ISO/IEC 17011	team leader	راهبر تیم
ISO/IEC 17021-1	technical area	زمینه فنی
ISO/IEC 17011 ISO/IEC 17021-1	technical expert	کارشناس فنی
ISO/IEC TS 17023	temporary site	محل موقت
ISO/IEC 17030	third-party mark of conformity	علامت انطباق شخص سوم
ISO/IEC TS 17027	training	آموزش
ISO/IEC 17029	validation body	نهاد صحه‌گذاری
ISO/IEC 17029	validation statement	بیانیه صحه‌گذاری
ISO/IEC 17029	validation programme	برنامه صحه‌گذاری
ISO/IEC TS 17027	validity	اعتبار
ISO/IEC 17029	verification body	نهاد تصدیق
ISO/IEC 17029	verification statement	بیانیه تصدیق
ISO/IEC 17029	verification programme	برنامه تصدیق
ISO/IEC 17011	withdrawing of accreditation	ابطال تأیید صلاحیت

ISO/IEC 17011	witnessing	ارزیابی شهودی
---------------	------------	---------------

ب-۲ اصطلاحات مرتبط تعریف شده در سایر استانداردها به غیر از استانداردهای ارزیابی انطباق

ISO 19011, INSO-ISO 9000	audit evidence	شواهد ممیزی
ISO/IEC Guide 99	calibration	کالیبراسیون
INSO-ISO 9000	capability	توانمندی
INSO-ISO 9000	characteristic	ویژگی
ISO 19600	compliance	تطابق
MSS core definition ^۱	conformity	انطباق
MSS core definition	continual improvement	بهبود مداوم
MSS core definition	corrective action	اقدام اصلاحی
INSO-ISO 9000	document	مدرک
MSS core definition	documented information	اطلاعات مدون
MSS core definition	effectiveness	اثربخشی
ISO 15189	examination	آزمایش
ISO/IEC Guide 99	instrument	تجهیزات
INSO-ISO 9000	information	اطلاعات
MSS core definition	management system	سیستم مدیریت
ISO/IEC Guide 99	measurement	اندازه‌گیری
ISO/IEC Guide 99	measurement uncertainty	عدم قطعیت اندازه‌گیری
ISO/IEC Guide 99	metrological standard	استاندارد اندازه‌شناختی
ISO/IEC Guide 99	metrological traceability	قابلیت ردیابی اندازه‌شناختی
ISO/IEC Guide 2	normative document	مدرک الزامی
MSS core definition	objective	هدف
INSO-ISO 9000	organization	سازمان
MSS core definition	performance	عملکرد
MSS core definition	policy	خط‌مشی
INSO-ISO 9000	process	فرایند
INSO-ISO 9000	product	محصول
MSS core definition	risk	ریسک
MSS core definition	requirement	الزام
INSO-ISO 9000	service	خدمت
INSO-ISO 9000	specification	مشخصات
ISO/IEC Guide 2	standard (norm)	استاندارد

۱- استانداردهای سیستم مدیریت ایزو (MSS)، از ساختار سطح بالایی (HLS) تشکیل شده‌اند و شامل متن اصلی و اصطلاحات رایج با تعاریف اصلی هستند.

INSO-ISO 9000	supplier	تامین کننده
INSO-ISO 9000	system	سیستم
MSS core definition	top management	مدیریت رده بالا
ISO/IEC Directives, Part 1	type A MSS	نوع الف استانداردهای سیستم مدیریت
ISO/IEC Directives, Part 1	type B MSS	نوع ب استانداردهای سیستم مدیریت

کتاب‌نامه

[1] ISO 3534 (all parts), Statistics -Vocabulary and symbols

یادآوری - مجموعه استاندارد ملی ایران - ایزو شماره ۱-۹۴۰، کنترل کیفیت آماری - واژه‌ها و نمادهای آماری، با استفاده از برخی قسمت‌های استاندارد ISO 3534 تدوین شده است.

[۲] استاندارد ملی ایران - ایزو شماره ۹۰۰۰: سال ۱۳۹۶، سیستم‌های مدیریت کیفیت - مبانی و واژگان.

[3] ISO 15189, Medical laboratories– Requirements for quality and competence

یادآوری - استاندارد ملی ایران - ایزو ۱۵۱۸۹: سال ۱۳۹۳، آزمایشگاه‌های پزشکی - الزامات کیفیت و صلاحیت، با استفاده از استاندارد ISO 15189: 2012 تدوین شده است

[4] ISO/IEC 17011, Conformity assessment– Requirements for accreditation bodies accrediting conformity assessment bodies

یادآوری - استاندارد ملی ایران - ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۱۱: سال ۱۳۹۹، ارزیابی انطباق - الزامات برای نهادهای تأیید صلاحیت که نهادهای ارزیابی انطباق را تأیید صلاحیت می‌کنند، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17011: 2017 تدوین شده است.

[5] ISO/IEC 17020, Conformity assessment– Requirements for the operation of various types of bodies performing inspection

یادآوری - استاندارد ملی ایران - ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۲۰: سال ۱۳۹۲، ارزیابی انطباق - الزامات برای کارکرد انواع مختلف نهادهای انجام دهنده بازرسی، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17020: 2012 تدوین شده است.

[6] ISO/IEC 17021-1, Conformity assessment– Requirements for bodies providing audit and certification of management systems– Part 1: Requirements

یادآوری - استاندارد ملی ایران - ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۲۱-۱: سال ۱۳۹۶، ارزیابی انطباق - الزامات نهادهای ارائه‌کننده خدمات ممیزی و گواهی کردن سیستم‌های مدیریت - قسمت ۱: الزامات، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17021-1: 2015 تدوین شده است.

[7] ISO/IEC TS 17021-4, Conformity assessment– Requirements for bodies providing audit and certification of management systems– Part 4: Competence requirements for auditing and certification of event sustainability management systems

یادآوری - استاندارد ملی ایران - ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۲۱-۴: سال ۱۳۹۴، ارزیابی انطباق - الزامات نهادهای ارائه‌کننده خدمات ممیزی و گواهی کردن سیستم‌های مدیریت - قسمت ۴: الزامات شایستگی برای ممیزی و گواهی کردن سیستم‌های مدیریت پایداری رویداد، با استفاده از استاندارد ISO/IEC TS 17021-4: 2013 تدوین شده است.

[8] ISO/IEC TS 17023, Conformity assessment– Guidelines for determining the duration of management system certification audits

یادآوری - استاندارد ملی ایران - ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۸۹۲: سال ۱۳۹۲، ارزیابی انطباق - رهنمودهایی برای تعیین مدت زمان ممیزی‌های گواهی کردن سیستم مدیریت، با استفاده از استاندارد ISO/IEC TS 17023: 2013 تدوین شده است.

[9] ISO/IEC 17024, Conformity assessment– General requirements for bodies operating certification of persons

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو آی‌ای‌سی ۱۷۰۲۴: سال ۱۳۹۳، الزامات عمومی برای نهادهای گواهی‌کننده اشخاص، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17024: 2012 تدوین شده است.

[10] ISO/IEC 17025, General requirements for the competence of testing and calibration laboratories

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۲۵: سال ۱۳۹۹، الزامات عمومی برای احراز صلاحیت آزمایشگاه‌های آزمون و کالیبراسیون، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17025: 2017 تدوین شده است.

[11] ISO/IEC TS 17027, Conformity assessment– Vocabulary related to competence of persons used for certification of persons

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۲۷: سال ۱۳۹۳، ارزیابی انطباق- واژگان مرتبط با شایستگی اشخاص برای استفاده در گواهی کردن اشخاص، با استفاده از استاندارد ISO/IEC TS 17027: 2014 تدوین شده است.

[12] ISO/IEC TR 17028, Conformity assessment– Guidelines and examples of a certification scheme for services

[13] ISO/IEC 17029, Conformity assessment– General principles and requirements for validation and verification bodies

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۲۹: سال ۱۴۰۱، ارزیابی انطباق- اصول و الزامات عمومی برای نهادهای صحنه‌گذاری و تصدیق، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17029: 2019 تدوین شده است.

[14] ISO/IEC 17030, Conformity assessment– General requirements for third-party marks of conformity

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۳۰: سال ۱۳۸۶، ارزیابی انطباق- الزامات عمومی برای علامت‌های انطباق شخص سوم، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17030: 2003 تدوین شده است.

[15] ISO 17034, General requirements for competence of reference material producers

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو ۲۰۴۵۰: سال ۱۳۹۸، الزامات عمومی برای صلاحیت تولیدکنندگان مواد مرجع، با استفاده از استاندارد ISO 17034: 2016 تدوین شده است.

[16] ISO/IEC 17040, Conformity assessment– General requirements for peer assessment of conformity assessment bodies and accreditation bodies

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۴۰: سال ۱۳۸۷، ارزیابی انطباق- الزامات عمومی برای ارزیابی هم‌ترازی نهادهای ارزیابی انطباق و نهادهای تایید صلاحیت، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17040: 2005 تدوین شده است.

[17] ISO/IEC 17043, Conformity assessment– General requirements for proficiency testing

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۴۳: سال ۱۳۹۳، ارزیابی انطباق- الزامات عمومی آزمون مهارت، با استفاده از استاندارد ISO/IEC 17043: 2010 تدوین شده است.

[18] ISO/IEC 17050-1, Conformity assessment– Supplier's declaration of conformity– Part 1: General requirements

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۵۰-۱: سال ۱۳۸۴، ارزیابی انطباق- اظهارنامه انطباق تامین‌کننده- قسمت ۱: الزامات کلی، با استفاده از استاندارد ISO 17050-1: 2004 تدوین شده است.

[19] ISO/IEC 17065, Conformity assessment– Requirements for bodies certifying products, processes and services

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو- آی‌ای‌سی ۱۷۰۶۵: سال ۱۳۹۲، ارزیابی انطباق- الزامات مربوط به نهادهای گواهی‌کننده محصولات، فرایندها و خدمات، با استفاده از استاندارد ISO17065: 2012 تدوین شده است.

[20] ISO 19011, Guidelines for auditing management systems

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو ۱۹۰۱۱: سال ۱۳۹۲، رهنمودهایی برای ممیزی سیستم‌های مدیریت، با استفاده از استاندارد ISO 19011: 2011 تدوین شده است.

[21] ISO 19600, Compliance management systems - Guidelines

یادآوری- استاندارد ملی ایران- ایزو ۲۱۱۰۴: سال ۱۳۹۵، سیستم‌های مدیریت قانون‌مدار- راهنماها، با استفاده از استاندارد ISO 19600: 2014 تدوین شده است.

[22] ISO/IEC Guide 2, Standardization and related activities– General vocabulary

[23] ISO Guide 30, Reference materials - Selected terms and definitions

[24] ISO/IEC Guide 99, International vocabulary of metrology– Basic and general concepts and associated terms (VIM)

[25] Glossary, Agreement on Technical Barriers to Trade: [https:// www .wto .org/ english/ thewto e/glossary e/ glossary e .htm](https://www.wto.org/english/thewtoe/glossarye/glossarye.htm)